

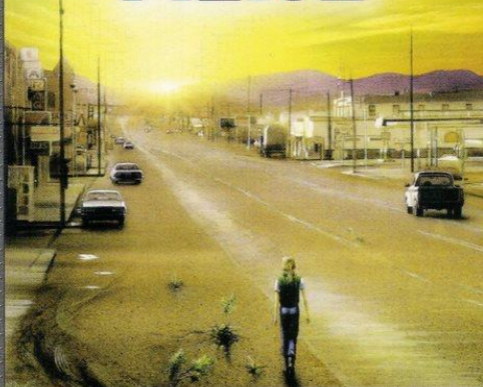
SF

ericanas

Knygute.lt

Philip K. Dick

ŽMOGUS
AUKŠTOJE
PILYJE



497 PASAULINĖS FANTASTIKOS AUKSO FONDAS

Philip K. Dick

ŽMOGUS AUKŠTOJE PILYJE

Mokslinis-fantastinis romanas

Pasaulis, kuriame Antrąjį Pasaulinį karą laimėjo Vokietija ir jos sąjungininkė Japonija. Pasaulis, kuriame Ameriką pasidalino nugalėtojai.

Ir štai tame pasaulyje atsiranda žmogus, kuris parašo fantastinį romaną, apie tai kaip Vokietija pralaimėjo karą...

Jūsų rankose - romanas pelnytai priskiriamas alternatyviosios istorijos klasikais. Romanas, galintis sudominti netgi tuos, kam fantastika visiškai svetima.

Iš anglų kalbos vertė VIDA BRAZAUSKIENĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"
491 tomas. Serija įkurta 1990m.

Philip K. Dick- *The Man in the High Castle*
New York, G. P. Putnam, 1962

Copyright© by Philip K. Dick, 1962

Cover art Copyright © by Jim Burns

Vertimas į lietuvių kalbą:

© leidykla "Eridanas", 2014

© leidykla "Knygute.lt", 2017

*Mano žmonai Tesai ir sūnui
Kristoferiui, su nuostabia ir
didžiule meile.*

1

Visą savaitę ponas Čildanas įtemptai tikrino paštą. Bet siuntinys iš Uolinių kalnų valstijų neatėjo. Kai penktadienio rytą atidarė parduotuvę ir pamatė, kad ant grindų prie paštui skirtos plyšio mėtosi vien laiškai, pagalvojo: teks kalbėtis su įpykusi klientu.

Prisipylęs puodelį tirpios arbatos iš penkiasdešimties metų aparato, pasiėmė šluotą ir pradėjo švarintis. Netrukus krautuvės "Meniniai Amerikos amatai, Inc." prekybos salė buvo pasiruošusi darbo dienai: viskas spindėjo it išlaikyta, kasoje - padori smulkiųjų atsarga, vazoje - švieži serenčiai, radijas tyliai groja neįkyrią muziką. Lauke šaligatviu skubėjo verslininkai į savo biurus Montgomerio gatvėje. Tolumoje pravažiavo tramvajus, Čildanas sustojo, kurį laiką su malonumu jį stebėjo. Moterys ilgomis, spalvingomis šilko suknelėmis... Į jas taip pat žiūrėjo. Tada suskambo telefonas. Apsigrėžė, norėdamas pakelti ragelį.

- Taip, - į jo "klausau" atsakė pažįstamas

balsas. Čildano širdis smuktelėjo į kulnus. - Čia ponas Tagomi. Ar tas mano verbavimo plakatas iš pilietinio karo laikų jau gautas, sere? Gal pamenate, žadėjote kad bus kažkurį praeitos savaitės dieną? - Reikalaujantis, aštirus tonas, balansuojantis ties mandagumo riba, grasinantis bet kurią akimirką pratrūkti. - Ar ne taip tarėmės, kai mokėjau jums užstatą? Suprantate, tai turėtų būti dovana. Juk aiškinau. Kalbame apie klientą.

- Intensyvios užklauso, - pradėjo Čildanas, - kurias apmokėjau savo sąskaita, gerbiamas pone Tagomi, sere, dėl pažadėtojo siuntinio, kuris, kaip jums žinoma, turi atkeliauti iš už šio regiono ribų, ir yra...

Tagomi pertraukė:

- Vadinasi, jo dar neturit.

- Ne, gerbiamas pone. Ledinė pauzė.

- Ilgiau laukti negaliu, - galop buvo išstarta.

- Taip, sere.

Čildanas pro vitrinos langą niūriai spoksojo į šiltą, giedrą dieną, į San Francisko biurų pastatus.

- Tuomet reikia kažkokio pakaitalo. Ką siūlytumėt, pone Čil Denai? - Tagomi tyčia klaidingai ištarė pavardę; subtiliai mestas įžeidimas,

privertęs prekybininką paraudonuoti iki ausų. Gėda firmai, baisus pažeminimas. Roberto Čildano ambicijos ir lūkesčiai, baimės ir kančios išaugo, išbujojo, užplūdo, surakindamos liežuvį. Delnas prilipo prie ragelio. Parduotuvės oras kvepėjo sereniškai; grojo muzika, bet žmogus jautėsi skęstas kažkokioj tolimoj jūroj.

- Na... - sugebėjo išspausti. - Sviestmušė. 1900 metų gamybos ledų aparatas. - Protas atsisakė mąstyti. Vos tik žmogus užsimiršti, vos tik pradedi apgaudinėti save... Jam trisdešimt aštuoneri, prisimena prieškarines dienas, kitus laikus. Frankliną D. Ruzveltą bei Pasaulines muges, ankstesnį, geresnį pasaulį. - Ar galėčiau atvežti įvairius įdomesnius pavyzdžius jūsų darbovietėn? - išstenojo.

Susitarė antrą popiet. Kabindamas ragelį pagalvojo, kad reikės uždaryti parduotuvę. Pasirinkimo nėra. Tokiems klientams reikia įsiteikinti, nuo jų priklauso verslas.

Stovėdamas virpančiomis kojomis staiga suvokė, jog kažkas užsuko į parduotuvę. Jaunas vyriškis su mergina, abu dailūs, puikiai apsirengę. Idealūs. Prekybininkas susitvardė ir profesionaliai, lengvai, su šypsena priėjo prie jų. Lankytojai stalo vitrinoje pasilenkę apžiūrino dailutę peleninę. Sutuoktiniai, spėjo. Gyvena

Perpučiamų Miglų mieste, naujuose Padangės apartamentuose, žvelgiančiuose žemyn į Belmontą.

- Sveiki, - ištarė ir pasijuto geriau. Jie jam nusišypsojo, be jokio pranašumo, tiesiog maloniai. Jo rinkiniai - tikrai patys tos srities geriausiai visoje Pakrantėje - privertė juos šiek tiek nustebti; jis tai pastebėjo ir liko dėkingas. Jie išmano.

- Tikrai nuostabūs pavyzdžiai, sere, - atsakė jaunuolis. Čildanas nusilenkė.

Jų akys, atspindinčios ne tik paprastą žmonišką šilumą, bet ir bendrą džiaugsmą dėl jo paroduamų meno dirbinių, bendro skonio bei pomėgių, lipte prilipo prie pardavėjo; buvo laimingi, kad jo dėka gali tokius daiktus apžiūrinti, rinktis, žavėtis ir liesti net nepirkdami. Taip, - pamanė, - jie supranta, kokia čia parduotuvė, ne koks ten turistams skirtas kioskelis su raudonmedžio gabaliukais, pažymėtais "Muirro miškai, Meno grafystės, RW" spaudais, ne humoristinės iškabos, ne vaikiški žiedeliai, ne atvirutės su pusnuogėmis merginomis ar tilto virš įlankos vaizdais. O jau tos merginos akys, didelės, tamsios. Kaip lengvai, - galvojo Čildanas, - galėčiau tokią moterį įsimylėti. Koks tragiškas tada būtų mano gyvenimas; lyg dabar

gyvent yra per gera. Madingai sušukuoti juodi plaukai, lakuoti nagučiai, ausys pradurtos, kad galėtų įsisegti ilgus, dzinguliuojančius rankų darbo žalvario auskarus.

- Jūsų auskarai, - sumurmėjo prekybininkas. - Gal čia įsigijot?

- Ne, - atsakė mergina. - Namie.

Čildanas linktelėjo. Ne šiuolaikinis Amerikos menas; tokioje parduotuvėje kaip ši galėjo būti reprezentuojama vien praeitis.

- Jūs čia ilgam? - pasidomėjo. - Mūsų San Franciske?

- Atvykau neribotam laikui, - atsiliepė vyriškis. - Dirbu Atsilikusių regionų pragyvenimo lygio tyrimo komisijoje, - veidą nušvietė išdidumas. Ne kariškis. Ne vienas iš tų gumą žiaumojančių godžiais valstietiškais veidais, kurie slankioja Rinkos gatve, žiopso į viešnamių iškabas, užpildo pornokino teatrus, tirus, pigius naktinius klubus, viliojančius išsišiepusių pusamžių, raukšlėtais pirštais prilaikančių krūtis gašlių blondinių nuotraukomis... Ne iš tų, kurie grumdosi eismu ir veiksmu kunkuliuojančiuose lūšnynuose, sudarančiuose didžiąją lyguminės miesto srities dalį, tarp rachitiškai persikreipusių lūšnų, suramstytų iš

lentgalių bei skardos gabalų, išdygusių ant griuvėsių anksčiau, nei nustojo kristi bombos. Ne, tas žmogus priklausė elitui. Kultūringas, išsilavinęs labiau net už poną Tagomi, kuris, beje, užėmė aukštą postą rimtoje institucijoje - Ramiojo vandenyno prekybos misijoje. Tagomi buvo senas žmogus. Jo pažiūros susiformavo Karinio Kabineto laikais.

- Ar ieškote Amerikos tradicinio etninio meno dirbinio dovanai? - paklausė Čildanas. - O gal norite papuošti savo čionykštį butą? Jei taip... - pirklio širdis ėmė plakti smarkiau.

- Tikslus spėjimas, - atsakė mergina. - Įsirenginėjame butą. Kol kas nesame tvirtai apsisprendę.

Ar ką nors patartumėt?

- Taip, mielai pas jus atvyksiu. Atsivežęs keletą lagaminų pavyzdžių, galėčiau ką nors pasiūlyti vietoje, derindamas su aplinka. Tai mūsų specialybė. - Nuleido akis, norėdamas nuslėpti viltį. Visai įmanoma, kad šneka suksis apie tūkstančius dolerių. - Laukiu atvežant naują stalą iš Naujosios Anglijos, klevinį, pagamintą be vienos vienintelės vinies. Neišmatuojamas grožis ir vertė. Taip pat 1812 metų karo laikų veidrodį. Dar yra vietinių meno gaminių: ožkų vilnos kilimų, dažytų natūraliais

augaliniais dažais.

- Asmeniškai man, - pasakė vyriškis, - labiau patinka miesto menas.

- Suprantu, - tučtuoju sutiko Čildanas. - Paklauskite, sere. Turiu DPA1 periodo pašto freską, originalią, tapytą ant lentų, susidedančią iš keturių dalių. Vaizduoja Horacijų Grylėjų². Neįkainojama retenybė.

- Oh! - vyrukui net akys sužibo.

- Ir 1920 metais pagamintą mini baro pavidalo fonografą "Viktrola"³.

- - Ach!

- Ir, prašyčiau paklaustyti, įrėmintą Džinos

¹ Darbo progreso administracija, 1939m. pervadinta Darbo projektų administracija, didžiausias ir ambi-
cingiausias iš krizės besivaduojančios JAV projektas, siekiant įdarbinti bedarbius.

² Horace Greeley (1811-1872) Amerikos laikraščių redaktorius, liberalios respublikonų partijos (egzistavusios 1870-1872m.) įkūrėjas.

³ Savotiška muzikinė dėžė, labiau primenanti baldą, o ne muzikos aparatą. Gamintos nuo 1920m. iki šešto dešimtmečio pabaigos.

Harlow⁴ nuotrauką su autografu. Lankytojai net akys ant kaktos išvirto.

- Ar norėtumėte nustatyti susitikimo datą? - paklausė Čildanas, išnaudodamas patogų psichologinį momentą. Iš vidinės švarko kišenės išsitraukė užrašų knygelę bei plunksnakoštį. - Užsirašysiu jūsų pavardę ir adresą, ponai.

Vėliau, kai porėlė jau buvo išėjusi, Čildanas stoviniavo, sunėręs rankas už nugaros, ir žiūrėjo į gatvę. Džiaugsmas. Jei visos dienos būtų tokios kaip ši... čia daugiau nei veršlas, daugiau nei parduotuvės sėkmė. Atsirado galimybė draugiškai susitikti su jauna japonų pora, kuri įžvelgė jame žmogų, ne šiaip ten kokį jankį ar, geriausiu atveju, pirklių, prekiaujantį meno dirbiniais. Taip, tie jauni žmonės, augančioji karta, kuri neprisimena prieškarinio dienų ir net paties karo, jie yra pasaulio viltis. Į socialinės padėties skirtumus jie nekreipia dėmesio.

Kada nors tai baigsis, pagalvojo Čildanas. Išnyks pati socialinės padėties sąvoka. Nebus valdančių ir valdomųjų, tik paprasčiausi žmo-

⁴ Jean Harlow - (tikr. Harlean Harlow Carpenter; 1911-1937) Amerikos kino aktorė, ketvirtojo XXa. dešimtmečio sekso simbolis.

nės.

Ir vis vien, įsivaizduodamas, kaip beldžiasi į jų duris, virpėjo iš nerimo. Peržiūrėjo savo užrašus. Ponai Kasouros. Priims jį, tikrai pasiūlys arbatos. Ar jis sugebės tinkamai elgtis? Ar kiekvieną akimirką žinos, ką reikia daryti, ką sakyti? Ar apsikiaulins it koks gyvulys, padarys kokį baisų *faux pas*⁵ ?

Moteris vardu Betė. Koks simpatiškas veidas, mąstė. Švelnus, kupinas supratingumo žvilgsnis.

Nėra abejonės, net per tokį trumpą apsilankymą parduotuvėje pastebėjo savininko viltis ir abejonės.

Viltys... staiga susvaigo galva. Pašėlusios, gal net savižudiškos svajos. Bet juk yra girdėjęs apie sąjungas tarp japonų ir jankių, nors paprastai kalba sukdavosi apie japoną vyrą ir baltąją moterį. Šitai... jis net pabūgo tos minties. O ji dar ir ištekėjusi. Išmetęs iš galvos tuos teatrališkus kliedesius, pradėjo energingai atplėšinėti ryto paštą.

Susivokė, jog rankos vis dar dreba. Vėliau

⁵ Iš prancūzų kalbos kilęs terminas (pažodžiui - klaidingas žingsnis), reiškia visuomeniškai grubų, netaktišką veiksma.

prisiminė apie antros valandos susitikimą su ponu Tagomi; rankos nustojo drebėti, o susinervinimą pakeitė ryžtas. Privalau nusivežti ką nors vertinga, tarė sau. Kur? Kaip? Ką? Telefono skambutis. Šaltiniai. Verslo galimybė. Iš kažkur iškasti 1929 metų "Fordą", pilnai restauruotą, įskaitant brezentinę stogo dangą (juodą). Didelį šalną, kad klientas liktų dėkingas iki mirties. Arba beveik nenaudotą trimotorį pašto lėktuvą, surastą kokiam nors Alabamos kluone. Gauti mumifikuotą Bufalo Bilio galvą su imponuojančia žila ševeliūra; sensacingas Amerikos artefaktas. Išsikovoti šlovę garsiausių viso Ramiojo vandenyno regiono, įskaitant Salas⁶, meno žinovų tarpe.

Ieškodamas įkvėpimo prisidegė cigaretę su puikios markės "Šypsenos šalis" marihuana.

Frenkas Frinkas gulėjo savo kambaryje Heizo gatvėje mąstydamas, kaip atsikelti. Pro žaliuzes saulės spinduliai nušvietė ant grindų sumestą krūvą drabužių. Ir akinius....

⁶ Gimtosios Salos, turimas omenyje Japonijos salynas.